

DOĞA HAKKI

Doğa Derneği, hakkın parçalanamaz bir bütün olduğunu savunmaktadır. İnsanoğlunun doğayı gözden kaçırdığı sürece haksızlığa dair hiçbir sorununu çözemeyeceğine inanmaktadır. Hak bir bütün olarak ele alınmadığı sürece kadınlar, çocuklar, azınlıklar, güçsüz ve fakirler ve bedeniyle üreten herkes ezilmeye devam edecektir. Çünkü yeryüzündeki tüm haksızlıkların odağı, doğaya yapılan haksızlıktır.

Doğa Derneği, 20-22 Nisan 2010 tarihlerinde Bolivya'da düzenlenen İklim Değişikliği ve Doğa Ana Hakları Konferansı'nda hazırlanan evrensel beyannameyi doğa ve insanlık için önemli görmektedir. Doğa Hakkı üzerine temellenen bu beyanname, Doğa Derneği tarafından benimsenmektedir.

Bolivya Hükümeti, dünyanın farklı yerlerindeki 241 sivil toplum kuruluşundan katılan otuz beş bin kişinin onayladığı beyannamenin Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilmesi için çağrıda bulunmaktadır. Kyoto protokolüne alternatif olarak hazırlanan beyannamenin bundan sonraki iklim değişikliği çalışmalarına altlık oluşturması hedefleniyor.

Toprak Ana Hakları Evrensel Beyannamesi

Biz, Dünya halkları ve ulusları:

Hepimiz, ortak bir kadere sahip birbiriyle ilişkili ve birbirine bağımlı varlıklardan oluşan, parçalanamaz ve canlı bir topluluğun, Toprak Ana'nın parçası olduğumuzu biliyoruz;

Toprak Ana'nın yaşamın, gıdanın ve öğrenmenin kaynağı olduğunu ve iyi yaşamamız için ihtiyaç duyduğumuz herşeyi sağladığını minnetle kabul ediyoruz;

Kapitalist sistemin ve her çeşit yağma, sömürü, istismar ve kirlenmenin, bugün bildiğimiz yaşamı iklim değişikliği gibi olaylarla riske atarak, Toprak Ana'ya büyük yıkım, bozulma ve parçalanma getirdiğinin farkındayız;

Birbirine bağımlı varlıkların oluşturduğu bir topluluk içerisinde, yani Toprak Ana'da, bir dengesizliğe yol açmadan sadece insanların haklarını tanımanın mümkün olmadığına ikna olduk;

İnsan haklarını garanti altına almak için Toprak Ana ve tüm varlıkların haklarını tanımak ve savunmak gerektiğini ve bunu yapan kültürlerin, uygulamaların ve yasaların var olduğunu söylüyoruz;

İklim değişikliğine ve Toprak Ana üzerinde tehditlere neden olan yapıların ve sistemlerin dönüşümü için belirleyici, kolektif eylemlerde bulunmanın aciliyetinin bilincindeyiz;

Toprak Ana Hakları Evrensel Beyannamesi'ni kamuya ilan ediyor ve Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilmesi için çağrıda bulunuyoruz. Bu, tüm dünya halkları ve ulusları için ortak bir başarı standardı olmalı. Her birey ve kurum öğretim, eğitim ve bilinçlendirmeye bu standartları destekleme sorumluluğu almalı. Bu Beyanname'de tanımlanmış haklara saygı göstermeli ve gecikmeden ulusal ve uluslararası yenilikçi önlem ve mekanizmalarla dünyadaki tüm halklar ve devletler arasında evrensel olarak etkili bir şekilde tanınması ve yerine getirilmesi garanti altına alınmalı.

Fotoğraf: Servival

Ekvador'da yerlilerin yaşadığı Amazon ormanları madenler için yok ediliyor.

Toprak Ana

- (1) Toprak Ana canlı bir varlıktır.
- (2) Toprak Ana, tüm varlıkları besleyen, kapsayan ve meydana getiren birbiriyle ilişkili varlıkların eşsiz, parçalanamaz, kendi kendini düzenleyen bir topluluğudur.
- (3) Her varlık, Toprak Ana'nın ayrılmaz bir parçası olarak ilişkileriyle tanımlanır.
- (4) Toprak Ana'nın doğal hakları, varoluş ile aynı kaynaktan geldiğinden dolayı elinden alınamaz.
- (5) Toprak Ana ve tüm varlıklar, türler, organik ve inorganik varlıklar arasında yapılan, insanlar için kullanılan her türlü ayırım olmadan bu Beyanname'de tanımlanmış tüm doğal haklara sahiptir.
- (6) İnsanların insan haklarına sahip olduğu gibi, tüm diğer varlıklar da kendilerine özel, var oldukları topluluklar içerisindeki rol ve işlevlerine uygun haklara sahiptir.
- (7) Her varlığın hakları diğer varlıkların haklarıyla sınırlıdır. Haklar arasındaki herhangi bir çatışma Toprak Ana'nın bütünlüğünü, dengesini ve sağlığını sürdürecektir.

Fotoğraf: Oğuz Kurdoğlu

Doğu Karadeniz Dağları Hidro Elektrik Santral projelerine direniyor.

Toprak Ana'nın Doğal Hakları

- (1) Toprak Ana ve meydana getirdiği tüm varlıklar aşağıdaki doğal haklara sahiptir:
 - (a) Yaşama ve var olma hakkı;
 - (b) Saygı duyulma hakkı;
 - (c) Yařamsal dōngülerini ve sūreçlerini insan tarafından bozulmadan devam ettirme ve biyolojik kapasitesini yeniden oluřturma hakkı;
 - (d) Kendi kimliğini ve bütünlüğünü ayrı, özlük ve birbiriyle ilişkili varlıklar olarak sürdürme hakkı;
 - (e) Yaşam kaynağı olarak su hakkı;
 - (f) Temiz hava hakkı;
 - (g) Bütünsel sağlık hakkı;
 - (h) Kirlenmeden, zehirli ve radyoaktif atıklardan muaf olma hakkı;
 - (i) Bütünlüğünü yahut yaşamsal ve sağlıklı işleyişini tehdit edecek şekilde genetik yapısındaki bozulma ve değişikliklerden muaf olma hakkı;
 - (j) Bu Beyanname'de kabul edilmiş hakların insan faaliyetleri nedeniyle ihlal edilmesi durumunda bunların gecikmeden ve tam olarak iyileştirilmesi hakkı;
- (2) Her varlık, Toprak Ana'nın uyumlu işleyişi için kendi rolünü yerine getirme hakkına sahiptir.
- (3) Her varlık, insanların işkence yahut kötü muamelesinden muaf olma ve belli bir refaha sahip olma hakkına sahiptir.

Fotoğraf: Tahir Özgür

Yüzyıllardır doğayla uyumlu yaşayan Sarıkeçililer göç etmeye devam ediyor.

İnsanların Toprak Ana'ya olan Yükümlülükleri

- (1) Her insan Toprak Ana'ya saygı göstermek ve onunla uyum içerisinde yaşamaktan sorumludur.
- (2) İnsanlar, tüm devletler, tüm kamu ve özel kurumlar aşağıdakileri yapmak zorundadır:
 - (a) Bu Beyanname'de tanımlanmış haklar ve yükümlülüklerle uygun olarak hareket etmek;
 - (b) Bu Beyanname'de tanımlanmış haklar ve yükümlülüklerin tam olarak yerine getirilmesi ve uygulanmasını kabul ve teşvik etmek;
 - (c) Bu Beyanname'ye uygun olarak Toprak Ana ile uyum içerisinde nasıl yaşanacağı konusunda öğrenme, analiz, yorumlama ve iletişimde yer almak ve teşvik etmek;
 - (d) Günümüzde ve gelecekte, insanın refahına yönelik faaliyetlerin Toprak Ana'nın refahına katkıda bulunmasını garanti etmek;
 - (e) Toprak Ana'nın haklarının savunulması, korunması ve muhafaza edilmesi için etkili standartlar ve yasalar belirlemek ve uygulamak;
 - (f) Toprak Ana'nın yaşamsal ekolojik döngülerine, süreçlerine ve dengelerine saygı göstermek, korumak, muhafaza etmek ve gerekli olduğu yerlerde bütünlüğünü iyileştirmek;
 - (g) Bu Beyanname'de tanımlanmış doğal hakların insanlar tarafından ihlal edilmesiyle oluşan hasarların düzeltilmesini ve sorumluların Toprak Ana'nın bütünlüğünü ve sağlığını yeniden sağlamaktan sorumlu tutulmasını garanti etmek;

- (h) Toprak Ana'nın ve tüm varlıkların haklarını savunmak için insanlara ve kurumlara yetki vermek;
- (i) Türlerin neslinin tükenmesine, ekosistemlerin yok olmasına yahut ekolojik döngülerin bozulmasına neden olan insan faaliyetlerini önlemek için ihtiyatlı ve kısıtlayıcı önlemler tesis etmek;
- (j) Barışı sağlamak ve nükleer, kimyasal ve biyolojik silahları ortadan kaldırmak;
- (k) İnsanların kendi kültürlerine, geleneklerine ve adetlerine uygun olarak Toprak Ana ve tüm varlıklara saygı gösterdikleri pratikleri teşvik etmek ve desteklemek;
- (l) Toprak Ana ile uyum içerisinde olan ve bu Beyanname'de tanımlanmış haklara uygun ekonomik sistemleri teşvik etmek;

Tanımlar

- (1) "Varlık" tanımı ekosistemleri, doğal toplulukları, türleri ve Toprak Ana'nın bir parçası olarak varolan tüm diğer doğal varoluşları kapsar.
- (2) Bu Beyanname'deki hiçbir şey tüm varlıkların yahut belirtilen varlıkların diğer doğal haklarının tanınmasını kısıtlamaz.

Not: İspanyolca olarak hazırlanan Beyanneme, İngilizce çevirisinden Türkçe'ye çevirilmiştir. Türkçe metin Serhat Demirkol tarafından yorum katılmadan ve ana ifadeler değiştirilmeden hazırlanmıştır.

İngilizce

Proposal Universal Declaration of the Rights of Mother Earth

Preamble

We, the peoples and nations of Earth:

considering that we are all part of Mother Earth, an indivisible, living community of interrelated and interdependent beings with a common destiny;

gratefully acknowledging that Mother Earth is the source of life, nourishment and learning and provides everything we need to live well;

recognizing that the capitalist system and all forms of depredation, exploitation, abuse and contamination have caused great destruction, degradation and disruption of Mother Earth, putting life as we know it today at risk through phenomena such as climate change;

convinced that in an interdependent living community it is not possible to recognize the rights of only human beings without causing an imbalance within Mother Earth;

affirming that to guarantee human rights it is necessary to recognize and defend the rights of Mother Earth and all beings in her and that there are existing cultures, practices and laws that do so;

conscious of the urgency of taking decisive, collective action to transform structures and systems that cause climate change and other threats to Mother Earth;

proclaim this Universal Declaration of the Rights of Mother Earth, and call on the General Assembly of the United Nation to adopt it, as a common standard of achievement for all peoples and all nations of the world, and to the end that every individual and institution takes responsibility for promoting through teaching, education, and consciousness raising, respect for the rights recognized in this Declaration and ensure through prompt and progressive measures and mechanisms, national and international, their universal and effective recognition and observance among all peoples and States in the world.

Article 1. Mother Earth

- (1) Mother Earth is a living being.
- (2) Mother Earth is a unique, indivisible, self-regulating community of interrelated beings that sustains, contains and reproduces all beings.
- (3) Each being is defined by its relationships as an integral part of Mother Earth.
- (4) The inherent rights of Mother Earth are inalienable in that they arise from the same source as existence.

(5) Mother Earth and all beings are entitled to all the inherent rights recognized in this Declaration without distinction of any kind, such as may be made between organic and inorganic beings, species, origin, use to human beings, or any other status.

(6) Just as human beings have human rights, all other beings also have rights which are specific to their species or kind and appropriate for their role and function within the communities within which they exist.

(7) The rights of each being are limited by the rights of other beings and any conflict between their rights must be resolved in a way that maintains the integrity, balance and health of Mother Earth.

Article 2. Inherent Rights of Mother Earth

(1) Mother Earth and all beings of which she is composed have the following inherent rights:

(a) the right to life and to exist;

(b) the right to be respected;

(c) the right to regenerate its bio-capacity and to continue its vital cycles and processes free from human disruptions;

(d) the right to maintain its identity and integrity as a distinct, self-regulating and interrelated being;

(e) the right to water as a source of life;

(f) the right to clean air;

(g) the right to integral health;

(h) the right to be free from contamination, pollution and toxic or radioactive waste;

(i) the right to not have its genetic structure modified or disrupted in a manner that threatens its integrity or vital and healthy functioning;

(j) the right to full and prompt restoration the violation of the rights recognized in this Declaration caused by human activities;

(2) Each being has the right to a place and to play its role in Mother Earth for her harmonious functioning.

(3) Every being has the right to wellbeing and to live free from torture or cruel treatment by human beings.

Article 3. Obligations of human beings to Mother Earth

(1) Every human being is responsible for respecting and living in harmony with Mother Earth.

(2) Human beings, all States, and all public and private institutions must:

(a) act in accordance with the rights and obligations recognized in this Declaration;

(b) recognize and promote the full implementation and enforcement of the rights and obligations recognized in this Declaration;

- (c) promote and participate in learning, analysis, interpretation and communication about how to live in harmony with Mother Earth in accordance with this Declaration;
- (d) ensure that the pursuit of human wellbeing contributes to the wellbeing of Mother Earth, now and in the future;
- (e) establish and apply effective norms and laws for the defence, protection and conservation of the rights of Mother Earth;
- (f) respect, protect, conserve and where necessary, restore the integrity, of the vital ecological cycles, processes and balances of Mother Earth;
- (g) guarantee that the damages caused by human violations of the inherent rights recognized in this Declaration are rectified and that those responsible are held accountable for restoring the integrity and health of Mother Earth;
- (h) empower human beings and institutions to defend the rights of Mother Earth and of all beings;
- (i) establish precautionary and restrictive measures to prevent human activities from causing species extinction, the destruction of ecosystems or the disruption of ecological cycles;
- (j) guarantee peace and eliminate nuclear, chemical and biological weapons;
- (k) promote and support practices of respect for Mother Earth and all beings, in accordance with their own cultures, traditions and customs;
- (l) promote economic systems that are in harmony with Mother Earth and in accordance with the rights recognized in this Declaration.

Article 4. Definitions

- (1) The term "being" includes ecosystems, natural communities, species and all other natural entities which exist as part of Mother Earth.
- (2) Nothing in this Declaration restricts the recognition of other inherent rights of all beings or specified beings.

İspanyolca

Projet de Déclaration Universelle des Droits de la Terre Mère

Droits de la Terre Mère

Préambule

Nous, les peuples de la Terre :

Considérant que nous faisons tous partie de la Terre Mère, communauté de vie indivisible composée d'êtres interdépendants et intimement liés entre eux par un destin commun ;

Reconnaissant avec gratitude que notre Terre Mère est source de vie, de subsistance, d'enseignement et qu'elle nous prodigue tout ce dont nous avons besoin pour bien vivre ;

Reconnaissant que le système capitaliste ainsi que toutes les formes de prédation, d'exploitation et de pollution ont causé d'importantes destructions, dégradations et modifications de la Terre Mère qui mettent en danger la vie telle que nous la connaissons de nos jours avec des phénomènes tels que le changement climatique ;

Convaincus de ce que dans une communauté de vie impliquant des relations d'interdépendance, il est impossible de reconnaître des droits aux seuls êtres humains sans provoquer de déséquilibre au sein de la Terre Mère ;

Affirmant que pour garantir les droits humains il est nécessaire de reconnaître et de défendre les droits de la Terre Mère et de tous les êtres vivants qui la composent et qu'il existe des cultures œuvrant déjà en ce sens ;

Conscients de l'urgence à entreprendre des actions collectives décisives pour transformer les structures et les systèmes qui génèrent le changement climatique et qui font peser d'autres menaces sur la Terre Mère ;

Nous proclamons cette Déclaration Universelle des Droits de la Terre Mère et nous appelons l'Assemblée Générale des Nations Unies à l'adopter comme objectif commun pour tous les peuples et nations du monde afin que les personnes autant que les institutions prennent la responsabilité de promouvoir, au moyen de l'enseignement, de l'éducation et de la prise de conscience, le respect des droits reconnus dans cette Déclaration, et à garantir sa reconnaissance et son application universelles et effectives par des mesures et des procédures diligentes et progressives à caractère national et international et ce, par tous les peuples et États du monde.

Article 1: La Terre Mère

- 1) La Terre Mère est un être vivant
- 2) La Terre Mère est une communauté unique, indivisible et autorégulée, composée d'êtres intimement liés entre eux, qui soutient, contient et renouvelle tous les êtres qui la composent.
- 3) Chaque être est défini par ses relations comme constitutif de la Terre Mère.
- 4) Les droits inhérents de la Terre Mère sont inaliénables puisqu'ils découlent de sa propre existence.
- 5) La Terre Mère et tous les êtres qui la composent sont titulaires de tous les droits inhérents et reconnus dans cette Déclaration, sans aucune distinction, telle qu'on pourrait l'établir entre des êtres biologiques et non-biologiques, selon les espèces, l'origine, l'utilité pour les êtres humains ou toute autre catégorie.
- 6) Tout comme les êtres humains jouissent des droits humains, tous les autres êtres de la Terre Mère ont également des droits spécifiques à leurs conditions et propres au rôle et à la fonction qu'ils exercent au sein des communautés dans lesquelles ils existent.
- 7) Les droits de chaque être sont limités par les droits des autres êtres, et tout conflit impliquant ces droits doit être résolu de façon à ce qu'on préserve l'intégrité, l'équilibre et la santé de la Terre Mère.

Article 2 : Les Droits Inhérents de la Terre Mère

- 1) La Terre Mère et tous les êtres qui la composent possèdent les droits inhérents suivants :
 - le droit de vivre et d'exister ;

- le droit au respect ;
- le droit à la régénération de leur biocapacité et à la bonne continuité de leurs cycles et processus vitaux, libres de toute modification humaine ;
- le droit de maintenir leur identité et leur intégrité comme êtres distincts, autorégulés et intimement liés entre eux ;
- le droit à l'eau comme source de vie ;
- le droit à la pureté de l'air ;
- le droit à la pleine santé ;
- le droit à être libres de contamination, de pollution et de déchets toxiques ou radioactifs ;
- le droit de ne pas être génétiquement modifiés et transformés dans sa structure, ce qui menacerait leur intégrité et leur fonctionnement vital et sain ;
- le droit à une entière et prompte réparation suite aux violations occasionnées par l'activité humaine des droits reconnus dans cette Déclaration.

2) Chaque être a le droit à une place au sein de la Terre Mère et à accomplir son rôle en faveur de son fonctionnement harmonieux.

3) Tous les êtres ont le droit au bien-être et à vivre libres de tortures ou de traitements cruels infligés par les êtres humains.

Article 3 : Obligations des êtres humains envers la Terre Mère

Tous les êtres humains ont la responsabilité du respect de la Terre Mère et de vivre en harmonie avec elle.

- 1) Les êtres humains, tous les États et toutes les institutions publiques et privées ont le devoir :
- d'agir en accord avec les droits et les obligations reconnus dans cette Déclaration ;
 - de reconnaître et de promouvoir l'application et l'entière mise en œuvre des droits et des obligations établis dans cette Déclaration ;
 - de promouvoir et de prendre part à l'apprentissage, à l'analyse, à l'interprétation et à la transmission des modes de vie en harmonie avec la Terre Mère en accord avec cette Déclaration ;
 - de s'assurer que la recherche du bien-être humain contribue au bien-être de la Terre Mère, à présent et à l'avenir ;
 - d'établir et de rendre effective l'application des normes et des lois pour la défense, la protection et la préservation des Droits de la Terre Mère ;
 - de respecter, de protéger, de préserver et là où ce sera nécessaire, de restaurer l'intégrité des cycles et équilibres vitaux de la Terre Mère ;
 - de garantir la réparation des dommages causés par les violations humaines des droits inhérents reconnus dans la présente Déclaration et de veiller à ce que les responsables rendent des comptes en vue de la restauration de l'intégrité et de la santé de la Terre Mère ;

- d'investir les êtres humains et les institutions d'un pouvoir de défense des droits de la Terre Mère et de tous les êtres qui la composent ;
- de mettre en place des mesures de précaution et de restriction pour éviter que les activités humaines ne conduisent à l'extinction d'espèces, à la destruction d'écosystèmes ou à la modification des cycles écologiques ;
- de garantir la paix et d'éliminer les armes nucléaires, chimiques et biologiques ;
- de promouvoir et d'encourager les actions visant au respect de la Terre Mère et de tous les êtres qui la composent en accord avec leurs propres cultures, traditions et coutumes ;
- de promouvoir des systèmes économiques qui soient en harmonie avec la Terre Mère et accordés aux droits reconnus dans cette Déclaration.

Article 4 : Définitions

Le terme "être" comprend les écosystèmes, les communautés de nature, les espèces et toutes les autres entités naturelles qui existent comme partie de la Terre Mère.

Rien dans cette Déclaration ne pourra entamer la reconnaissance des autres droits inhérents de tous les êtres ou de n'importe quel être en particulier.